

نقشه راه آموزش و پرورش

نگاهی به مراسم افتتاح و رونمایی

سمانه آزاد

پس از سند تحول بنیادین، نوبت سند برنامه درسی ملی بود که به صورت نمادین رونمایی شود. در مراسمی که چندی قبل در سینما فلسطین تهران برگزار شد، دست‌اندرکاران نظام تعلیم و تربیت کشور گرد هم آمدند تا از یکی از مهم‌ترین اسناد این نظام رونمایی کنند. وزیر وقت آموزش و پرورش، سند برنامه درسی ملی را «نقشه راه آموزش و پرورش» دانست و گفت: «موفقیت آن در گرو همراهی معلمان است».

فرازهایی از دیگر سخنان وزیر وقت و رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی را در این نوشته می‌خوانید.

نقشه راه

آقای حاجی‌بابایی از سند تحول بنیادین و برنامه درسی ملی با عنوان نقشه‌های راه نظام تعلیم و تربیت کشور یاد کرد و گفت: «قرار بر این بود که آموزش و پرورش دارای سندی باشد که همه کارها براساس آن انجام گیرد. از این‌رو، سال گذشته سند تحول بنیادین و امسال سند برنامه درسی رونمایی شد. برنامه درسی ملی از جمله کارهای اساسی در آموزش و پرورش است که نقشه راه نظام آموزشی را ترسیم می‌کند.»

وی درباره اثرات مثبت برنامه درسی ملی توضیح داد: «پیش از این در آموزش و پرورش تصمیمات در نشست‌هایی گرفته می‌شد. مثلاً درباره ساعت درسی چند بار تصمیمات تغییر می‌کرد. بنابراین، باید فرایندی را پیش‌بینی و طراحی می‌کردیم که اصلاحات و تصمیمات براساس آن شکل گیرد. سند تحول بنیادین و برنامه درسی ملی دستیابی به این مهم را تسهیل می‌کنند. با وجود برنامه درسی ملی، نظام تعلیم و تربیت ما از نظام متکلم وحده خارج و به محل بحث، گفت‌وگو، عمل، آزمایش و کار و در واقع کارگاه تبدیل می‌شود. از سوی دیگر، معلم نیز نقش راهنما را خواهد داشت، به طوری که دانش‌آموزان را به تفکر، خلاقیت و نوآوری راهنمایی کند تا آنان جهت زندگی خود را بیابند. در واقع، در این برنامه معلم هادی و هدایت‌کننده است.»

ایشان در خصوص اهمیت همراهی معلمان برای اجرای موفق مفاد این سند اظهار داشت: «سند تحول بنیادین، برنامه درسی ملی و همه اسنادی که وزارت آموزش و پرورش، شورای عالی آموزش و پرورش و شورای عالی انقلاب فرهنگی پژوهش و تولید کرده‌اند، همگی به یک شرط موفق‌اند و آن همراهی معلم است.»

همه چیز در آموزش و پرورش

به اعتقاد دکتر حاجی‌بابایی «نتیجه اصلاحات در آموزش و پرورش، اصلاح و شکوفایی در سایر مسائل کشور است، چراکه همه چیز به آموزش و پرورش گره خورده است. پایه اقتصاد، سیاست‌گذاری و مسائل اجتماعی کشور را باید در آموزش و پرورش جست‌وجو کرد. بسیاری از مسائلی که در کشور وجود دارد از نگاه نادرست به آموزش و پرورش ناشی می‌شود.»

وی ضرورت تحول در آموزش و پرورش را این‌گونه توضیح داد: «گمشده ما آموزش و پرورش است و ما باید قدم‌های بلندتری نسبت به آنچه تاکنون صورت گرفته است برداریم.»

در بخش دیگری از این مراسم، حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر محی‌الدین بهرام محمدیان، رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، پس از ارائه اطلاعاتی درباره دست‌اندرکاران تدوین این سند و رعایت دیدگاه‌های گوناگون در آن گفت: «بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در آموزش و پرورش

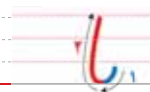
کارهای بسیاری انجام گرفت که بافت و خیز و فراز و فرود همراه بود. ما در دهه اخیر به این نتیجه رسیدیم که کارهای اصلاحی و مرمت‌های وصله‌ای چاره کار نیست.»

خوش اقبالی تحول خواهی

وی تحول خواهی در بدنه آموزش و پرورش را نوعی بخت‌بازی توصیف کرد و افزود: «از بخت‌بازی تحول بنیادین در آموزش و پرورش است که هم مسئولان ارشد و بدنه کارشناسی و هم احاد مردم و به‌ویژه اولیای دانش‌آموزان خواهان تحول هستند. آموزش و پرورش قصد ندارد سندی را برای ویتترین به تصویب برساند، بلکه به دنبال عملیاتی کردن سند است. بر این اساس، سال گذشته کتاب‌های درسی پایه‌های اول، دوم و ششم ابتدایی را هم‌مسو با برنامه درسی ملی تولید کردیم. امسال نیز بر اساس مصوبه شورای عالی آموزش و پرورش، تولید کتاب‌های پایه‌های سوم ابتدایی و اول دوره متوسطه اول را شروع می‌کنیم. البته در همین آغاز کار، کتاب‌های جدیدالتألیف ارزشیابی و درباره آن‌ها از معلمان، کارشناسان، دانش‌آموزان و خانواده‌ها نظرسنجی می‌شود. خوشبختانه نسبت به سال نخست، ارزشیابی نتایج بسیار خوبی داشت. برای مثال، درس تفکر و پژوهش جایگاه خوبی پیدا کرده است. کار و فناوری نیز با وجود برخی کاستی‌ها، از سوی آموزش و پرورش و معلمان مطالبه شده است.»

سرمشقها

با

۱
۲
۳
۴
۵

همین جهت و براساس اهداف سند تحول بنیادین، محیط آموزشی هم باید متنوع باشد، به طوری که مدرسه به کانون فرهنگی محله تبدیل شود. ارتقای جایگاه مدرسه به کانون فرهنگی، یعنی تغییر نقش و کارکرد معلم، مدیر، دانش آموز و اولیای آن‌ها، که این‌ها همه الزاماتی را در برنامه درسی ملی ایجاد کرده‌اند. از دیگر ویژگی‌های برنامه درسی ملی سامان‌دهی ساعات آموزشی است. براساس این سامان‌دهی، ساعات آموزشی برای دانش‌آموزان پایه‌های اول، دوم و سوم ابتدایی ۴۵ دقیقه آموزشی و برای دانش‌آموزان پایه‌های بالاتر ۵۰ دقیقه طراحی شده است.

علاوه بر این، در سند برنامه درسی ملی ۱۰۰ ساعت آموزش رسمی خارج از کلاس هم پیش‌بینی شده است. برنامه‌ریزی ۵۰ درصد از این ساعات به عهده وزارتخانه و ۵۰ درصد باقی‌مانده به عهده مدارس، شورای معلمان و اداره کل و اداره شهرستان‌هاست.

رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی در آخر تأکید کرد: «البته اجرای همه این برنامه‌ها زمانی اتفاق خواهد افتاد که عزمی مانند امروز، این کار را پی‌گیری کند. مقام معظم رهبری تأکید دارند که بند بند سند تحول بنیادین اجرایی شود.»

اجتماعی، ریاضیات، علوم تجربی، بهداشت و سلامت، تربیت‌بدنی، فرهنگ و هنر، آداب و مهارت‌های زندگی و خانواده، کار و فناوری، و زبان‌های خارجی».

دکتر محمدیان، از کاربست نظریه شکوفایی فطرت در نظام آموزشی با عنوان موضوعی جدید یاد کرد و افزود: «گرچه پیش از این در آثار بزرگانی همچون شهید مطهری به آن اشاره شده است، اما کاربست آن در نظام تعلیم و تربیت کار جدیدی است. گرچه ما در تدوین برنامه درسی ملی از مطالعات بین‌المللی هم استفاده کرده‌ایم، اما اساس این برنامه با اتکا به تفکر دینی-اسلامی و به همت کارشناسان داخلی تدوین شده است و هنگام تدوین آن همه سعی کردند به منابع داخلی و خودی رجوع کنند.»

بسته‌های آموزشی

توجه به تنوع رسانه‌های آموزشی و محیط یادگیری از ویژگی‌های سند برنامه درسی ملی است. حجت‌الاسلام محمدیان با اشاره به ویژگی‌های این سند گفت: «یکی از ویژگی‌های برنامه درسی ملی توجه به رسانه‌های متنوع و بسته‌های آموزشی است، چراکه گرچه کتاب درسی جزو ضروریات است، اما به تنهایی کفایت نمی‌کند. تحقق اهداف کتاب‌های درسی به محتوای الکترونیک و مجلات آموزشی و کمک آموزشی نیز نیاز دارد. به

البته در ابتدای کار و در مهر ماه، نسبت به درس ریاضی پایه ششم نظرهایی مبنی بر سخت بودن آن بیان شد، اما در دی و بهمن ماه، دیگر سخنی از سختی نبود، چرا که راه هموار شده بود.»

شکوفایی فطرت

از دیدگاه رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، سند برنامه درسی ملی و سند تحول بنیادین اهداف مشترکی را دنبال می‌کنند. «برنامه درسی ملی به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های اساسی آموزش و پرورش، ذیل سند تحول بنیادین معنا پیدا می‌کند. بنابراین، اهدافی که برای تحول بنیادین در نظر گرفته شده‌اند، یعنی دستیابی به مراتبی از حیات طیبه، باید در این سند محقق شوند. براساس سند برنامه درسی ملی، باید دانش‌آموزی را پرورش داد فارغ از اضطراب و دارای آرامش روحی، روانی، خانوادگی و اجتماعی.

در سند برنامه درسی ملی این امر با توجه به محور شکوفایی فطرت انسان تحقق پیدا می‌کند. ما برای شکوفایی فطرت پنج عنصر ایمان، علم، عمل، تفکر و اخلاق را در چهار عرصه ارتباط با خدا، خلق، خلقت و خود پیش‌بینی کرده‌ایم. برای این موضوع، ۱۱ حوزه یادگیری پیش‌بینی شده است که عبارت‌اند از تفکر و حکمت، قرآن و معارف اسلامی، زبان و ادبیات فارسی، علوم انسانی و مطالعات